

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28.07.2009, sp. zn. 25 Cdo 1394/2007, ECLI:CZ:NS:2009:25.CDO.1394.2007.1

Číslo: 59/2010

Právní věta: Porušením právní povinnosti (§ 420 odst. 1 obč. zák.) je jak okolnost, že cestovní kancelář neposkytla zákonem vyjmenované informace zákazníkovi vůbec, tak okolnost, že nad rámec smluvních či zákonných povinností poskytnutá informace byla obsahově nesprávná či mylná.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 28.07.2009

Spisová značka: 25 Cdo 1394/2007

Číslo rozhodnutí: 59

Číslo sešitu: 5-6

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla:

Předpisy:

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

O b v o d n í s o u d pro Prahu 4 rozsudkem ze dne 9. 12. 2005 zamítl žalobu na zaplacení 229 587 Kč a rozhodl o náhradě nákladů řízení. Vyšel ze zjištění, že dne 12. 10. 2004 žalobce (občan Slovenské republiky) prostřednictvím druhé žalované uzavřel faxem s první žalovanou cestovní smlouvu na zájezd do Thajska, jejíž nedílnou součástí byly všeobecné podmínky první žalované (podle bodu 4.1 písm. f/ všeobecných podmínek se klient zavazuje dodržovat pasové, celní, zdravotní a další předpisy země, do které cestuje, s tím, že cizí státní příslušník je povinen se informovat na vízovou povinnost u zastupitelství země, kam cestuje, veškeré náklady, které vzniknou nedodržením tohoto ustanovení nese zákazník); cena zájezdu nezahrnovala turistické vízum do Thajska. Na dotaz žalobce ze dne 10. 10. 2004, zda lze víza vyřídit přímo na letišti v Bangkoku, mu zaměstnankyně druhé žalované dne 23. 10. 2004 e-mailem kladně odpověděla s tím, že k vyřízení víza potřebuje jednu fotografii a zaplatí poplatek ve výši 1000 THB; v té době žalované nevěděly o odlišných podmínkách pro udělení thajských víz pro občany jiné státní příslušnosti než české. Žalobce turistická víza tímto způsobem na letišti v Bangkoku neobdržel, byl zde se svou rodinou zadržen a z Thajska deportován. Soud prvního stupně dospěl k závěru, že součástí služeb, k nimž se první žalovaná v cestovní smlouvě zavázala, nebylo zajištění víz pro žalobce a členy jeho rodiny, kteří jako občané Slovenské republiky byli podle cestovní smlouvy, resp. všeobecných podmínek, povinni sami se informovat na vízovou povinnost u zastupitelství země, do které se chystali vycestovat. Žalované neporušily žádnou právní povinnost, protože nebyly povinny informovat žalobce o pasových a vízových požadavcích podle zákona č. 159/1999 Sb., o některých podmínkách podnikání v oblasti cestovního ruchu a o změně zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. 455/1991 Sb., o

živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů, ve znění do 31. 12. 2004, ani podle § 852a a násl. obč. zák.

K odvolání žalobce M ě s t s k ý s o u d v Praze rozsudkem ze dne 11. 10. 2006 rozsudek soudu prvního stupně ve výroku o věci samé potvrdil, změnil jej ve výroku o náhradě nákladů řízení a rozhodl o náhradě nákladů odvolacího řízení. Vyšel ze skutkových zjištění soudu prvního stupně a ztotožnil se i s jeho právním závěrem, že žalovaným z uzavřené cestovní smlouvy ani ze zákona č. 159/1999 Sb., ve znění do 31. 12. 2004, nevyplývaly povinnosti obstarat víza či informovat žalobce o způsobu jejich získání. Žalobce měl již před uzavřením cestovní smlouvy k dispozici katalog, včetně všeobecných obchodních podmínek, a seznámení se s jejich obsahem výslovně stvrdil v cestovní smlouvě ze dne 12. 10. 2004. Podle odvolacího soudu tak měl vědět, že z toho pro něj plyne povinnost, aby se jako cizí státní příslušník na vízové předpisy informoval u příslušného zastupitelství; podpisem cestovní smlouvy pak s nimi projevil souhlas. Bylo tedy jeho povinností skutečně se seznámit s obsahem cestovní smlouvy včetně všeobecných podmínek, a pokud tak neučinil a bez přiměřeného důvodu se spoléhal na informaci podanou zaměstnankyní druhé žalované (posléze se ukázala být mylnou), která však nebyla povinna takovou informaci podávat, nelze žalobcovo opomenutí vykládat v jeho prospěch.

Proti rozsudku odvolacího soudu podal žalobce dovolání, jehož přípustnost dovozuje z ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř., neboť „koncentrovaný závěr obou soudů se opírá o právní větu, že žalované neodpovídají za mylnou a zásadní informaci, kterou poskytly žalobci prostřednictvím odpovědné pracovnice, a to z důvodu že žalobce si měl požadovanou informaci opatřit sám“. Tvrdí, že všeobecné podmínky „fakticky neviděl a nepodepsal“ vzhledem k tomu, že cestovní smlouva mu byla zaslána faxem bez zadní strany tiskopisu, kde jsou běžně uvedeny. Příčinou vzniku škody byla mylná a zavádějící informace pracovnice druhé žalované o tom, že pro žalobce a jeho rodinu platí vyřizování víz přímo na letišti v Bangkoku; ta proto musela vědět, že nesprávnou informací může způsobit zákazníkovi cestovní kanceláře velkou škodu, navíc byl-li jí žalobce jako občan Slovenské republiky dobře znám. Z § 10 zákona č. 159/1999 Sb. lze dovodit toliko to, že cizí státní příslušníci nemají právo na informace ve věcech devizových, nikoliv, že cestovní kancelář má právo poskytovat nepravdivé informace cizím státním příslušníkům o devizových podmínkách jimi organizovaného zájezdu. Soudy obou stupňů nepovažovaly nepravdivé informace pracovnice druhé žalované za porušení právní povinnosti, ačkoliv tato skutečnost byla jednoznačně prokázána a uznána i žalovanými. Pro nesprávné právní posouzení protiprávního jednání žalovaných, které bylo příčinou vzniku škody, žalobce navrhuje, aby dovolací soud zrušil rozsudky soudů obou stupňů a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

N e j v y š š í s o u d zrušil rozhodnutí soudů obou stupňů a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Z o d ů v o d n ě n í :

Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) po zjištění, že dovolání proti pravomocnému rozsudku odvolacího soudu bylo podáno ve lhůtě uvedené v ustanovení § 240 odst. 1 o. s. ř. oprávněnou osobou - účastníkem řízení, se nejprve zabýval přípustností dovolání. Vzhledem k tomu, že dovoláním napadený rozsudek byl vydán dne 11. 10. 2006, Nejvyšší soud dovolání projednal a rozhodl o něm podle dosavadních předpisů (tj. podle občanského soudního řádu ve znění účinném před 1. 7. 2009 - srov. bod 12. Čl. II zákona č. 7/2009 Sb.).

Podle § 237 odst. 1 o. s. ř. je dovolání přípustné proti rozsudku odvolacího soudu a proti usnesení odvolacího soudu, jimiž bylo změněno rozhodnutí soudu prvního stupně ve věci samé (písm. a/), jimiž bylo potvrzeno rozhodnutí soudu prvního stupně, kterým soud prvního stupně rozhodl ve věci samé jinak než v dřívějším rozsudku (usnesení) proto, že byl vázán právním názorem odvolacího soudu,

který dřívější rozhodnutí zrušil (písm. b/), jimiž bylo potvrzeno rozhodnutí soudu prvního stupně, jestliže dovolání není přípustné podle ustanovení písmena b) a dovolací soud dospěje k závěru, že napadené rozhodnutí má ve věci samé po právní stránce zásadní význam (písm. c/).

Podle § 237 odst. 2 písm. a) o. s. ř. není dovolání podle odstavce 1 přípustné ve věcech, v nichž dovoláním dotčeným výrokem bylo rozhodnuto o peněžitém plnění nepřevyšujícím 20 000 Kč a v obchodních věcech 50 000 Kč; k příslušenství pohledávky se přitom nepřihlíží.

Jednotlivé složky práva na náhradu škody se projevují jako samostatné dílčí nároky odvíjející se od odlišného skutkového základu (srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 24. 6. 1969, sp. zn. [3 Cz 13/69](#), publikovaný pod č. 28 ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, ročník 1970). S touto jejich samostatností je nutné počítat i při rozhodování o přípustnosti dovolání; k příslušenství uplatněného nároku se nepřihlíží, ledaže by samostatně (tj. bez současného uplatnění nároku samotného) tvořilo předmět řízení. V dané věci žalobce napadá dovoláním rozsudek odvolacího soudu, jímž byl potvrzen výrok rozsudku soudu prvního stupně, kterým byla zamítnuta žaloba na zaplacení částky v celkové výši 229 587 Kč, sestávající ze zaplacené ceny zájezdu (110 272 Kč), nákladů spojených s vynuceným předčasným návratem (doprava z Púchova na letiště ve Vídni a zpět - 2080 Kč, parkovné na letišti - 850 Kč, stravné v zahraničí pro čtyři osoby za čtyři dny - 13 694 Kč, výdaje na základní hygienické potřeby - 1629 Kč, výdaje za telefon při řešení situace na letišti v Bangkoku - 1062 Kč) a z nemajetkové újmy (100 000 Kč). Ačkoliv se tyto dílčí nároky odvíjejí od téže škodné události, mají odlišnou povahu, a jde tak o samostatné nároky; přípustnost dovolání je proto třeba zkoumat ve vztahu ke každému z nich samostatně bez ohledu na to, že byly uplatněny v jednom řízení a že o nich bylo rozhodnuto jedním výrokem (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. 6. 1999, sp. zn. 2 Cdon 376/96, publikované pod č. 9 v časopise Soudní judikatura, ročník 2000, popř. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 9. 1999, sp. zn. 25 Cdo 2136/99, publikované pod č. 55 v časopise Soudní judikatura, ročník 2000). Protože u dovoláním dotčeného výroku, týkajícího se zbytečně vynaložených nákladů předčasného návratu, ani souhrnná částka všech výdajů nepřesahuje zákonem stanovenou částku 20 000 Kč, je přípustnost dovolání vyloučena ustanovením § 237 odst. 2 písm. a) o. s. ř. Dovolání tak v této části směřuje proti rozsudku, proti němuž není tento mimořádný opravný prostředek přípustný, a Nejvyšší soud proto dovolání žalobce proti části výroku odvolacího soudu, již byl potvrzen výrok soudu prvního stupně o zamítnutí částek v celkové výši 19 315 Kč podle § 243b odst. 5, věty první, a § 218 písm. c) o. s. ř. odmítl.

Přípustnost dovolání proti výroku rozsudku odvolacího soudu, jímž byl ve zbývajícím rozsahu potvrzen rozsudek soudu prvního stupně o zamítnutí žaloby, aniž mu předcházelo zrušující usnesení odvolacího soudu, lze posuzovat pouze podle § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. Dovolání může být podle tohoto ustanovení přípustné jen tehdy, jde-li o řešení právních otázek (jiné otázky, zejména posouzení správnosti nebo úplnosti skutkových zjištění, přípustnost dovolání neumožňují) a jde-li zároveň o právní otázku zásadního významu. Přípustnost dovolání není založena již tím, že dovolatel tvrdí, že napadené rozhodnutí odvolacího soudu má po právní stránce zásadní význam; přípustnost dovolání nastává tehdy, jestliže dovolací soud dospěje k závěru, že rozhodnutí odvolacího soudu po právní stránce zásadní význam skutečně má.

Dovolání žalobce proti rozsudku odvolacího soudu je tak ve smyslu ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. přípustné pouze ohledně částek 110 272 Kč (náhrada zaplacené ceny zájezdu) a 100 000 Kč (náhrada nemajetkové újmy), a to pro otázku zásadního právního významu, jež spočívá v posouzení odpovědnosti cestovní kanceláře či agentury za nesprávnost informace poskytnuté klientovi v souvislosti s uzavřením cestovní smlouvy, která v této podobě nebyla dosud dovolacím soudem řešena.

Odvolací soud vyšel ze zjištění (správnost skutkových závěrů není v dovolání zpochybňována, ostatně vzhledem k přípustnosti dovolání podle § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. nepodléhá dovolacímu

přezkumu), že zaměstnankyně druhé žalované poskytla žalobci v souvislosti s uzavřením cestovní smlouvy mylnou informaci o vízové povinnosti, ačkoliv k tomu nebyla podle smlouvy povinna. Z toho, že se smlouvou žalobce zavázal o vízové povinnosti sám informovat, soud dovodil nedostatek porušení právní povinnosti cestovní kanceláře jakožto podmínky odpovědnosti za škodu.

Porušením právní povinnosti ve smyslu ustanovení § 420 odst. 1 obč. zák. je míněn objektivně vzniklý rozpor mezi tím, jak osoba skutečně jednala (případně opomenula jednat), a tím, jak jednat měla, aby dostala povinnosti ukládané jí právním předpisem či jinou právní skutečností, např. smlouvou. Protiprávní jednání musí být poškozeným prokázáno stejně jako vznik škody a příčinná souvislost mezi porušením právní povinnosti jako příčinou a škodou a jejím rozsahem jako následkem těchto příčin.

Podle § 10 odst. 1 zákona č. 159/1999 Sb., o některých podmínkách podnikání v oblasti cestovního ruchu a o změně zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění účinném do 31. 12. 2004 (tj. v době uzavření předmětné cestovní smlouvy), cestovní kancelář je povinna před uzavřením cestovní smlouvy v katalogu, případně jinou prokazatelnou formou (dále jen „katalog“) pravdivě, srozumitelně, úplně a řádně informovat o všech skutečnostech, které jsou jí známy a které mohou mít vliv na rozhodnutí zájemce o koupi zájezdu, zejména o pasových a vízových požadavcích pro občany České republiky a zdravotních formalitách, které jsou nutné pro cestu a pobyt, a o obvyklých cenách a lhůtách pro jejich vyřízení (písm. i/ tohoto ustanovení).

Podle § 852d odst. 1 obč. zák. cestovní kancelář je povinna nejpozději 7 dnů před zahájením zájezdu poskytnout zákazníkovi písemně další podrobné informace o všech skutečnostech, které jsou pro zákazníka důležité a které jsou jí známy, pokud nejsou obsaženy již v cestovní smlouvě nebo v katalogu, který byl zákazníkovi předán, zejména a) upřesnění údajů uvedených v § 852b odst. 3 písm. a) až d), které jsou cestovní kanceláři známy a nejsou obsaženy v cestovní smlouvě nebo v katalogu, který byl zákazníkovi předán.

Podle § 852i odst. 1 obč. zák. cestovní kancelář odpovídá zákazníkovi za porušení závazků vyplývajících z uzavřené cestovní smlouvy bez ohledu na to, zda tyto závazky mají být splněny cestovní kanceláří nebo jinými dodavateli služeb cestovního ruchu poskytovaných v rámci zájezdu.

Z citovaných ustanovení je zřejmé, že zákon zakládá rozsáhlou informační povinnost poskytovatele zájezdu (cestovních služeb) a podrobně vymezuje, které informace, významné z hlediska rozhodnutí zájemce o koupi zájezdu, je poskytovatel povinen zákazníkovi dodat před uzavřením cestovní smlouvy. Činí tak v ustanovení § 10 odst. 1 zákona č. 159/1999 Sb. demonstrativním výčtem (viz slovo „zejména“ před katalogem jednotlivých druhů informací), nejde tedy o rozsah definitivní a neměnný, naopak není vyloučeno, aby se informace týkaly i dalších okruhů. Na tuto předmluvní informační povinnost navazuje povinnost informovat zákazníka před odjezdem (§ 852d obč. zák.) podrobněji o všech skutečnostech, které jsou důležité vzhledem k samotnému průběhu a organizaci zájezdu. Porušení zákonem stanovené povinnosti informace poskytnout nepochybně představuje porušení právní povinnosti ve smyslu ustanovení § 420 odst. 1 obč. zák.

Odvolacímu soudu lze přisvědčit, že žalovaná podáním mylné informace o možnosti splnění vízové povinnosti na letišti cílové země neporušila povinnosti, k jejichž plnění se zavázala v cestovní smlouvě, neboť podle obsahu smlouvy nebyla povinna takovou informaci poskytovat, a ani zákon jí takovou povinnost vůči osobě, která nebyla občanem České republiky, neukládal. Není nicméně pochyb o tom, že při poskytování cestovní služby tuto informaci podala (byť nad rámec svých povinností), šlo přitom objektivně o informaci nesprávnou, jejíž využití osobou cestující do cizí země vedlo k řadě komplikací spojených s předčasným ukončením zájezdu a s vynaložením zbytečných nákladů, tedy ke vzniku škody. Vzhledem k zákonným požadavkům na to, aby zákazník byl

dostatečně informován jak před uzavřením cestovní smlouvy, tak před samotným zájezdem, lze bezpochyby za porušení právní povinnosti plynoucí z ustanovení § 852d obč. zák. či § 10 odst. 1 zákona č. 159/1999 Sb. vedle případu, kdy informace poskytnuta nebyla vůbec, považovat i skutečnost, že cestovní kancelář nad rámec smluvních či zákonných povinností poskytla informaci obsahově nesprávnou či mylnou.

Na tom nic nemění okolnost, že žalobce se v cestovní smlouvě zavázal zjistit si potřebné informace o vízové povinnosti, nicméně jde o okolnost, jež by mohla vést k aplikaci ustanovení § 441 obč. zák. (byla-li škoda způsobena také spoluzaviněním poškozeného, nese škodu poměrně; byla-li škoda způsobena výlučně jeho zaviněním, nese ji sám).

Jestliže posouzení otázky porušení právní povinnosti není v rozsudku odvolacího soudu správné, je dovolání z hlediska uplatněného dovolacího důvodu podle § 241 odst. 2 písm. b) o. s. ř. důvodné. Dovolací soud proto rozsudek odvolacího soudu zrušil (§ 243b odst. 2, věta za středníkem, o. s. ř.) ve výrocích týkajících se zaplacení částek 110 272 Kč a 100 000 Kč spolu se závislým výrokem o náhradě nákladů řízení, a vzhledem k tomu, že důvody, pro které byl rozsudek zrušen, platí i pro rozhodnutí soudu prvního stupně, byl i jeho rozsudek v odpovídajícím rozsahu zrušen a věc byla vrácena Obvodnímu soudu pro Prahu 4 k dalšímu řízení (§ 243b odst. 2, věta druhá, o. s. ř.).